

Ingatorps kyrkogård

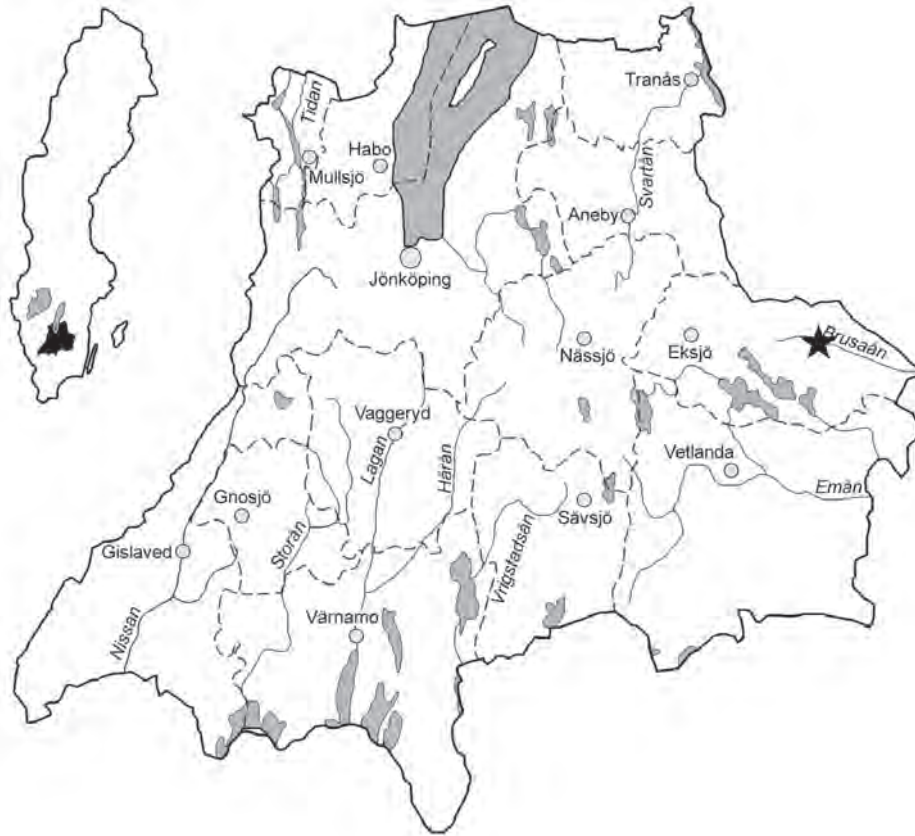

Kulturhistorisk inventering och
förslag till bevarandeplan

*Ingatorps socken i Eksjö kommun,
Jönköpings län, Linköpings stift*

Ingatorps kyrkogård

Kulturhistorisk inventering
och förslag till bevarandeplan

Rapport och foto: Anders Franzén
Grafisk mall: Anna Stålhammar
Tryck: Arkitektkopia, Jönköping

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping
Tel: 036-30 18 00
E-post: info@jkpglm.se
www.jkpglm.se

Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd:
© Lantmäteriet. Ärende nr MS2007/04833.

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2017

Innehåll

Inledning.....	5
Allmän kyrkogårdshistorik	7
Lagstiftning.....	8
Allmänna skötselråd.....	10
Ingatorps kyrkogård.....	11
Beskrivning av kyrkogården idag	13
Beskrivning av gravkvarter	15
Referenser.....	25
Administrativa uppgifter.....	25
Gravkartor.....	27
Urval kulturhistoriskt värdefulla gravar.....	31

Utdrag ur digitala fastighetskartan.

Inledning

På uppdrag av Södra Vedbo pastorat har Jönköpings läns museum tagit fram ett förslag till bevarandeplan för Ingatorps kyrkogård. Fältarbetet har genomförts under 2016. Resultatet har diskuterats med uppdragsgivaren under sommaren och rapporten har sammanställts under hösten 2016.

Kyrkogårdar utgör en viktig del av landets kulturarv. Deras kulturvärden skyddas av Kulturmiljölagen. Kulturhistoriskt värdefulla gravar skyddas också av Begravningslagen. Det åligger Svenska kyrkan att förvalta detta kulturarv med hänsyn till dess värden. Därför är det angeläget att kartlägga vari värdena består. En viktig del av värdena på kyrkogårdar ligger i äldre gravar och deras utsmyckning.

En bevarandeplan är ett kunskapsunderlag som är tänkt att vara vägledande vid prioriteringar, vård, underhåll och förändringar på kyrkogårdarna. Planen skall även kunna fungera som beslutsunderlag för länsstyrelse och stift vid handläggning av tillstånds- och bidragsärenden.

Kyrkorna i pastoratet är inventerade och karakteriserade omkring 2006 och upplysningar finns tillgängliga på Bebyggelseregistret via Riksantikvarieämbetets hemsida (<http://www.bebyggelseregistret.raa.se>).

Inventeringens uppläggning

Föreliggande rapport omfattar en historik över kyrkogården, beskrivning samt fotografier av de olika kvarteren och deras kulturhistoriskt värdefulla gravar. Arbetet har varit uppdelat i en fältedel med inventering och fotografering samt en arkivgenomgång. De aktuella arkiv som gåtts igenom har varit kyrkoarkiv på Landsarkivet i Vadstena, Länsstyrelsen i Jönköpings läns arkiv, Antikvarisk-topografiska arkivet i Stockholm (kopior hos länsstyrelsen) samt Jönköpings läns museums arkiv. Utöver arkiv har uppgifter hämtats från aktuell litteratur däribland hembygdslitteratur. De i rapporten redovisade arkivuppgifterna utgör en sammanfattning av genomgångna arkiv och ska inte ses som en komplett beskrivning av händelser i begravningsplatsens historia. Pastoratet och läns museet har rätt att fritt bruka fotografierna. För kyrkogården har en sammanfattande kulturhistorisk bedömning gjorts där de kulturhistoriska värdena lyfts fram.

Den kulturhistoriska bedömningen av kyrkogården har gjorts i samarbete med Länsstyrelsen i Jönköpings län. En kulturhistorisk bedömning är aldrig definitiv utan hela tiden föremål för omvärderingar. Vid bedömningen tas hänsyn till dels varje enskild begravningsplats egna värden, men också till värden i förhållande till andra kyrkogårdar i stiftet och övriga landet. Den övergripande kulturhistoriska bedömningen nämner i de flesta fall inte enskilda gravstenar, utan beskriver värden och karaktärsdrag i stort. Inför

Ingatorps kyrkogård med gjutna gravkors i förgrunden.

planerade förändringar eller större underhållsåtgärder skall tillstånd inhämtas från länsstyrelsen och varje ärende behandlas där från fall till fall. Utifrån den kulturhistoriska värderingen och karakteriseringen tas beslut om vilka åtgärder som är berättigade till kyrkoantikvarisk ersättning.

Rapporten avslutas med själva inventeringen av kulturhistoriskt värdefulla gravplatser, vilken är avsedd att fungera som en bevarandeplan. Dessa redovisas i tabellform med text och fotografier samt på gravkarta. De kulturhistoriskt värdefulla gravarna är kategoriserade i två grupper: *I. Mycket värdefulla* (som skall bevaras på plats) och *II. Värdefulla* (som bör bevaras eller återanvändas på plats eller förvaras på annan del av begravningsplatsen beroende på vari värdet består).

Fältarbete och rapport har utförts av antikvarie Anders Franzén vid Jönköpings läns museum under 2016. Urvalet av kulturhistoriskt värdefulla gravar har diskuterats med pastoratets förvaltning och förtroendevalda.

Allmän kyrkogårdshistorik

I stort sett alla våra landsortskyrkogårdar är jämnåriga med den första kyrkan på platsen, i de flesta fall medeltida. Efter flera hundra år av obruten kontinuitet är de också ännu i bruk. Från medeltidens kyrkogårdar finns dock väldigt litet bevarat. De viktigaste förändringarna som kristendomen införde gällande våra begravnings seder är att platsen för begravingarna skulle vara vigd och inhägnad. Den medeltida inhägnaden kunde bestå av en stenmur men vanligare var att den var uppförd av timmer, bogårdsbalken, ibland manshög. Till den typiska bilden av en medeltida inhägnad kyrkogård hör även stigluckan som både hade en symbolisk som praktisk funktion som port till den vigda jorden.

Den medeltida kyrkogården saknade ett tydligt system med gångar och kvarter. Man fortsatte dock den förkristna sedvänjan att gravsätta folk efter deras gårds- eller bytillhörighet, antingen i smala tegar eller i kvartersliknande grupper. Till ovanligheterna hörde att man satte en vård över graven, som istället endast markerades av en jordhög. Om en vård sattes upp var den av trä, undantagsvis av sten eller smide. Det var också vanligt att man använde sig av kyrkogården på ett nyttobetonat sätt, nämligen som betesmark. Det ingick troligen i många klockares löneförmåner att ha sina djur betandes på kyrkogården.

Den medeltida kyrkogårdens utformning levde kvar väldigt länge, och påminde mest om en äng med små gravkullar och enstaka spridda vårdar. I stort sett börjar förnyelsen under tidigt 1800-tal, men ännu vid sekelskiftet 1900 har många landsortskyrkogårdar kvar den typiskt medeltida ängskaraktären. Förnyelsen börjar i städerna, genom att gravsättningar på stadskyrkogårdarna förbjuds av hygieniska skäl. Enligt en kunglig förordning från 1815 måste

begravningar innanför stadskärnan upphöra och begravningsplatser – utan andra kyrkobyggnader än t ex gravkapell – anläggas utanför stadsbebyggt område. Vidare skulle staten genom Överintendentsämbetet ansvara för att de blev prydligt och hälsosamt anlagda.

Runt om i landet anläggs begravningsplatser precis utanför stadskärnorna under de första decennierna av 1800-talet. De anläggs med symmetriska gångsystem och kvartersindelningar, trädplanteringar för att förbättra luftkvaliteten och stenmurar med smidesgrindar. I de arkitektoniskt anlagda begravningsplatserna exponerades vissa gravar tydligare än andra. Att begravas utifrån vilken gård eller by man hörde till ersattes nu av så kallade köpegravar och allmänna gravar. Detta var en social indelning där de som ville och hade förmåga att köpa sin gravplats både fick en större sådan för hela sin familj och en bättre placering utmed gångar eller nära entréerna. Köpegravarna anlades med grusbäddar och stenramar och senare även häckomgärdningar. Andra begravdes kostnadsfritt utmed den allmänna linjen där man gravsattes i en kronologisk ordning, tätt intill den som hade begravts före och oberoende om ens man eller hustru eller övrig familj låg på annan plats. Gravvårdarna var oftast mycket små och oansenliga.

Trädkransen introduceras först på städernas begravningsplatser men når under 1800-talets slut även allt fler landsortskyrkogårdar. Då introduceras också de typiska sorgeträden med hängande växtsätt. I början av 1900-talet planläggs även kyrkogårdarna på landsorten i kvarter med symmetriskt lagda gångar, grusbäddar på gravarna och välklippta häckar eller stenramar runt om. Indelningen av kyrkogården mellan köpegravsområde och allmänt område speglar ett socialt uppdelat samhälle. Företeelsen levde kvar till in på mitten av 1900-talet (upphörde officiellt 1964) och ersattes då av kvarter med gravar i långa rader längs med rygghäckar. Samtidigt började man av rationella skäl ta bort stenramar, häckomgärdningar och grusbäddar för att ersätta det med gräsmattor. Den sociala utjämningen av ståndssamhället avspeglas på kyrkogårdarna genom allt mer enhetliga gravvårdar utan titlar, oftast utförda i det liggande formatet 60x80 cm.

Från och med 1980-talet blir gravvårdarna återigen mer individualiserade. Idag ser vi en mångfald olika former på gravstenar från liggande naturstenar till mer fantasifullt utformade vårdar. Den ökade individualiseringen under 1900-talets slut speglas också genom de många olika begravningsformer som idag erbjuds. Förutom kistbegravning och urngravar med personliga vårdar, erbjuds också minneslundar för askor som grävs ner anonymt utan plats för namn men med gemensam plats för blommor, askgravlundar med en ofta konstnärligt utformad gemensam plats för namn och smyckning, kistminneslundar där kistor begravs anonymt och utan plats för namn, samt kistgravlundar där kistor begravs anonymt men där det finns en gemensam plats för namn och utsmyckning.

Den förindustriella kyrkogården var en ängsmark med endast få vårdar av beständigt material. Här har karaktären blivit bevarad på Ornunga gamla kyrkogård.

En av Sveriges få bevarade kyrkogårdsbalkar finns i Brandstorp.

På 1920-talet började en ny typ av begravningsplats att anläggas, nämligen skogskyrkogården. En av de tidigaste i landet var skogskyrkogården i Skillingaryd från 1922. Dessa präglas av friväxande och naturligt förekommande träd, såsom gran, tall och björk. Endast sällan eller i begränsad omfattning används planterade och kultiverade träd.

Lagstiftning

Kulturvärden på kyrkogårdar skyddas såväl i Kulturmiljölagen som Begravningslagen. Här nedan följer utdrag som har bäring på förvaltningen av kyrkogårdarnas kulturvärden.

Kulturmiljölag (1988:950)

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Det är en nationell angelägenhet att skydda och vårda kulturmiljön.

Ansvar för kulturmiljön delas av alla. Såväl enskilda som myndigheter ska visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Den som planerar eller utför ett arbete ska se till att skador på kulturmiljön undviks eller begränsas.

Bestämmelserna i denna lag syftar till att tillförsäkra nuvarande och kommande generationer tillgång till en mångfald av kulturmiljöer.

4 kap. Kyrkliga kulturminnen

1 § Kulturhistoriska värden i kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser är skyddade enligt bestämmelserna i detta kapitel.

Begravningsplatser

11 § I vården av en begravningsplats skall dess betydelse som en del av vår kulturmiljö beaktas. Begravningsplatserna skall vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde inte minskas eller förvanskas.

12 § Begravningsplatser enligt detta kapitel är sådana områden eller utrymmen som avses i 1 kap. 1 § begravningslagen (1990:1144). Bestämmelserna om begravningsplatser omfattar också sådana byggnader på begravningsplatsen som inte är kyrkobyggnader samt fasta anordningar såsom murar och portaler. Lag (1990:1146).

13 § I fråga om en begravningsplats som anlagts före utgången av år 1939 krävs tillstånd av länsstyrelsen

1. för att utvidga eller på något annat sätt väsentligt ändra begravningsplatsen,

2. för att där uppföra någon ny byggnad eller fast anordning eller riva eller väsentligt ändra befintlig byggnad eller fast anordning. Länsstyrelsen får ställa de villkor för tillståndet som är skäliga med hänsyn till de förhållanden som föranleder ändringen. Villkoren får avse hur ändringen skall utföras samt den dokumentation som behövs. Lag (1999:304).

Ersättning till Svenska kyrkan

16 § Svenska kyrkan har rätt till viss ersättning av staten för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena.

Svenska kyrkan beslutar om fördelning av ersättningen mellan stiftet. Stiftet beslutar om fördelning inom sitt område.

Riksantikvarieämbetet skall ges tillfälle att yttra sig över fördelningen i landet. Länsstyrelsen skall ges tillfälle att yttra sig över fördelningen i länet. Lag (1999:304).

Väsentliga förändringar kan innebära till exempel ändring av omgärning, trädplanteringar, större omplaneringar av gravkvarter, ändringar i gångsystem och dess beläggning, nya belysningsinstallationer.

Begravningslag (1990:1144)

7 kap. Gravrätt

Gravanordningar m.m.

25 § Gravplatsen får förses med gravanordning, om det inte strider mot vad som är avsett att gälla för den del av begravningsplatsen där gravplatsen är belägen.

26 § Gravrättsinnehavaren bestämmer gravanordningens utseende och beskaffenhet. Detsamma gäller gravplatsens utsmyckning och ordnande i övrigt. Upplåtaren får dock besluta de begränsningar i gravrättsinnehavarens bestämmanderätt som är nödvändiga för att tillgodose en god gravkultur.

Gravrättens upphörande

37 § Om en gravanordning har tillfallit upplåtaren och den är av kulturhistoriskt värde eller av något annat skäl bör bevaras för framtiden, ska upplåtaren om möjligt lämna kvar den på gravplatsen.

Om gravanordningen ändå måste föras bort från gravplatsen, ska den åter ställas upp inom begravningsplatsen eller på någon annan lämplig och därtill avsedd plats. Ytterligare föreskrifter om hänsynen till kulturmiljöarbetets intressen finns i kulturmiljölagen (1988:950). Lag (2013:552).

Allmänna skötselråd

Grunden för skötseln av kulturhistoriskt värdefulla gravvårdar är att de inte skadas utan ges en så lång livslängd som möjligt. De förebyggande åtgärderna är väsentliga, det vill säga motverka uppkomsten av skador genom till exempel mekanisk åverkan, påväxt och väder. Vid rengöring och reparation av vårdar av mjukare bergarter (kalk- och sandsten), smide och gjutjärn som är över 100 år gamla bör konservator för sten respektive metall kontaktas för rådgivning eller program.

En vanlig orsak till skador är mekanisk åverkan genom trädgårdsfordon och andra redskap. Varsamhet vid gräsklippning minimerar risken för sprickor och bortfall av material. En annan orsak är nederbörd och påväxt. Liggande hållar och stående vårdar av mjuk bergart som kalk- och sandsten är särskilt känsliga för vådrets makter. På vintern tränger fukt in i sprickor och vidgar dessa och spränger till slut bort stenmaterial. Detta kan på sikt helt radera ut en inskription eller relief. Därför är det viktigt att hålla till exempel hållar rena från löv och grenar. Känsliga vårdar och hållar av hög ålder kan med fördel ges en skyddsklädsel eller täckning under vintern för att motverka frostsprängning.

Vårdar av gjutjärn är en kategori för sig, som kräver kontinuerligt underhåll. Vid ommålning befrias gjutjärnet från rostbeläggning med stålborste. Därefter grundas järnet med mönja och slutstrykes med linoljefärg. Lagningar bör anförtros åt hantverkare eller konservator med erfarenhet av gjutjärnslagningar.

Rostande förankringsjärn är en vanlig orsak till skador. När järnet rostar så sprängs sten sönder. Ett viktigt arbete är utbyte av förankringsjärn mot rostfritt stål.

Rengöring av vårdar kan ha olika syften. Ofta är det rent estetiskt. Som regel bör den på kulturhistoriskt värdefulla vårdar vara motiverad av hänsyn till att påväxt riskerar stenens fortbestånd (kalk- och sandsten) eller för att förbättra förståelsen av objektet (tolkning av inskription eller utsmyckning).

Enklare rengöring kan göras med ljummet vatten med liten tillsats av såpa och med mjuka borstar som inte repar. Lämplig tid är vår och höst. Vårdar av hårdare bergarter som granit kan rengöras med högtryckstvätt men endast där inte förgyllning och dekorationer kan skadas.

Vårdar med mycket högt kulturhistoriskt värde och påtaglig skadebild (pågående bortfall av stenmaterial eller sprickor) bör rengöras av konservator.

Ingatorps kyrkogård

Socken och begravningsplatsmiljö

Ingatorps socken ligger i Jönköpings läns nordöstra del, angränsande till Östergötland i norr och till Kalmar län i öster. Landskapet består till största delen av kuperad moränmark med skogsplanteringar. I öst-västlig riktning sträcker sig en dalgång där Brusaån rinner, och parallellt med denna går även landsväg och järnvägen mellan Näs-sjö och Oskarshamn.

Järnvägen har varit särskilt betydelsefull för framväxten av socknens tre tätorter Bruzaholm, Hjaltevad och Ingatorp. Äldsta industri i socknen är Bruzaholms bruk som startade under 1660-talet och är än idag i drift, men det som präglade den senare industrialiseringen var främst trävaruindustrin och skogsbruken. Socknen är relativt fornlämningsfattig och omkring 50 fornlämningar finns registrerade. En stor del av dessa utgörs av så kallade kvadratiska stensättningar.

Samhället Ingatorp ligger i socknens södra del, norr om landsvägen (riksväg 33) som följer dalgången. Sydväst om kyrkan, i direkt anslutning till kyrkogården, ligger Ingatorpssjön, där enligt sägnen kyrkans gamla kyrkklocka ska ha ramlat i. Öster om kyrkan ligger ett trekantigt torg som tidigare var Ingatorps marknadsplats. Under 1800-talet och början av 1900-talet uppfördes här en träbebyggelse i ett till två plan. Från tiden som handels- och butikscentrum minner idag den kvarvarande bebyggelsen med de typiskt stora fönstren. Vid torget samlades också Södra Vedbo skvadron fram till 1906, innan den for vidare till Eksjö och Ränneslätt.

Kyrkskolan från 1904 finns kvar direkt bredvid kyrkogårdens östra ingång, och fungerar nu som privatbostad. Kyrkstillarna låg också vid torget men är nu rivna och på platsen byggdes ett församlingshem 1942.

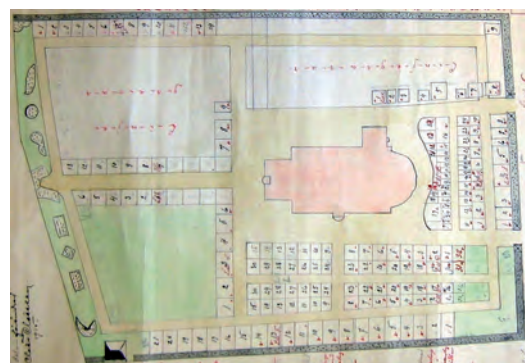
Ingatorps kyrka uppfördes 1911–14 efter en brand som bara lämnade murarna kvar av den föregående kyrkan, som hade anor från medeltiden. Kyrkan byggdes upp efter branden på den kvarstående murarna och arkitekt var Fredrik Falkenberg. Falkenberg gjorde också en rekonstruktion av det karaktäristiska tornet från 1755. Kyrkan har en ovanligt väl sammanhållen interiör präglad av jugend och nationalromantik.

Kyrkogårdens historik

Den äldsta tillgängliga kartan över kyrkogården är från 1915. Den upprättades av Claes Claesson och omfattar en uppmätning av kyrkogården samt beskrivning över gravrättsinnehavare. Kvarteret norr om kyrkan samt nordväst om kyrkan var i denna ritning avsedda för linjegravar, medan kvarteren söder och öster om kyrkan var avsedda för köpegravar. Längs med norra och södra muren finns

Ingatorps kyrkogård 1937. Miljön präglades då av häckar och grusade gravplatser.

Karta över kyrkogården 1915, Claes Claesson.

också köpegravar liksom i kanten av linjegravskvarteren. Det sydvästra kvarteret är bara markerat som en grön yta, med köpegravar längs mittgångarna.

I Eksjö-Nässjö- och Sävsjötidningens följetong Våra kyrkor och griftegårdar i ord och bild från 1925 beskrivs kyrkogården som en av de mest välskötta där man lagt ner ovanligt mycket omsorg kring prydnader och dyrbara gravvårdar. Samtidigt beskrivs att flera gravar saknar riktiga vårdar och hur folket i Ingatorp var anspråkslösa och fåordiga i minnesord om sina döda. På allmänna kyrkogården fanns flera ”prydligt snidade träkors” men även flera gjutjärnskors som restes över tidigare anställda på Bruzaholms bruk.

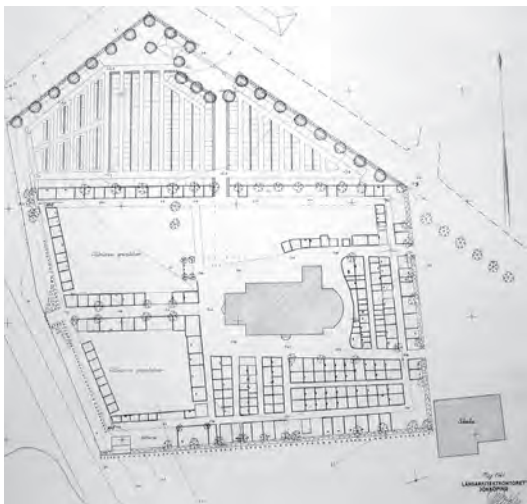
Förutom beskrivningar av enskilda gravvårdar och den allmänna betoningen på det välskötta och prydliga jämfört med andra kyrkogårdar finns också en del uppgifter om vegetationen. De breda och välkrattade grusgångarna som skiljde kvarteren från varandra, kantades av ligusterhäckar. Runt kyrkan reste sig mörkbladiga pyramidalmar som påminde om sydliga länders sorgeträd med sina dystra kronor.

Kyrkogården utvidgades norrut 1941. Den gamla avgränsningen mot norr är idag läsbar genom en kvarstående trädrad samt den rad av grusgravar som fortfarande finns kvar. Utvidgningen gjordes i linje med vägen och fick därmed en trekantig form. I västra delen avsattes fyra dubbelrader för linjegravar medan övriga utvidgningen uppläts för köpegravar. Mitt emot församlingshemmet gjordes en indragen entré och i anslutning till den uppfördes en likbod. Från den nya norra entrén drogs en mittgång till kyrkan vilken överkorsade linjegravskvarteret norr om kyrkan och därmed skar av den västra delen av denna. Med den nya utvidgningen fanns nu fyra linjegravskvarter; norr om kyrkan samt samtliga tre kvarter närmast den västra muren. Längs den nya muren i norr planterades en trädkrans, i övrigt planterades kvartersavskiljande häckar runt köpegravskvarteren. Förslaget hade utarbetats av Länsarkitektkontoret i Jönköping genom länsarkitekt Malte Erichs.

År 1948 sattes loftboden upp på sin nuvarande plats nordväst om den äldre likboden. Loftboden användes dessförinnan som spannmålsbod på det gamla kyrkoherdebostället.

År 1964 gjorde stadsträdgårdsmästare Carl A. Petersson i Eksjö en plan för nya gravar i kvarteret direkt norr om kyrkan. Alla linjegravar skulle ersättas med nya gravplatser, med gräsmattor och rygghäckar av cotoneaster. De äldre köpgravarna lät man vara kvar och i skarvarna där emellan planterades rosenbuskar.

År 1966 gjordes förslag till ändring av kvarteret öster om kyrkans kor. Förslaget innebar främst att grusgravarna ersattes med gräsmattor och att raderna fick rygghäckar av cotoneaster. Den gravlinje som låg närmast koret avlägsnades och ytan planterades med almar och rosor. Också detta förslag gjordes av stadsträdgårdsmästare Carl A. Petersson i Eksjö.

Länsarkitektkontorets karta från 1941 med förslag till utvidgning mot norr.

Åren 1980–81 gjordes en utvidgning söderut, omfattande ca 6000 kvm, varvid även en minneslund skapades. Ritningarna innehåller en rundad avslutning mot söder som aldrig utfördes, likaså fick minneslunden en något annorlunda placering. Ritningarna utfördes av Orrje & Co, Scandiakonsult i Växjö.

År 2002 inreddes bårhuset från 1941 till bisättningsrum, efter ritningar av Georg Andersson arkitektkontor. År 2003 installerades en bevattningsanläggning på hela kyrkogården.

Beskrivning av begravningsplatsen idag

Allmän karaktär

Ingatorps kyrkogård har utvidgats två gånger under 1900-talet; 1941 mot norr och 1981 mot söder. De båda utbyggnadsetapperna är idag väl synliga som avgränsade delar. Den ursprungliga delen närmast kyrkan präglas av en symmetrisk kvartersindelning med mittgång i väster fram till kyrkans huvudentré. I norr präglas kyrkogården dels av ett homogent kvarter med allmänlinjen-gravar, dels kvarter med rygghäcksgravar. I den södra utvidgningen är kvarterindelningen friare och alla ytor har ännu inte tagits i anspråk. Här finns även en minneslund och en askgravplats. Kyrkogårdens äldsta gravar är samlade i den mellersta delen närmast kyrkan och främst belägna utmed gångsystemet samt söder och öster om kyrkan.

Omgärdning

Kyrkogården är huvudsakligen omgärdad av en kallmurad stenmur med kluvna stenblock, till stora delar täckt med sedummattor på krönet. Den norra muren är uppförd 1941 då kyrkogården utvidgades mot norr och består av kluvna stenblock som togs från den förutvarande norra muren. Årtalet 1941 och signaturen ”DS” (David Stein, stenvärd från Kråkshult som satte muren) finns inhugget i ett av blocken mot insidan. I söder behölls dock den gamla muren vid utvidgningen och utgör idag alltså en del av gränsen mellan den äldre kyrkogården och den södra utvidgningen. Den södra delen omgärdas istället av en häck av häggmispel mot söder, en nylagd stenmur mot väster, och mot öster en häck av måbär.

Ingångar

Ingångar till kyrkogården finns i norr och i öster. I norra muren finns ett indraget, putsat murparti med grind i trä och låga kvadratiska grindstolpar med plåtkrön. I öster finns två grindar till den gamla kyrkogården och en till den nya, södra utvidgningen. De två äldre grindarna är gjorda i smide med jugendslingrande mönster med årtalet 1915. Grindstolparna är kvadratiska med spritad kalkputs och koppartäckning. Den södra ingången i östra muren är en enklare variant av de äldre grindarna från 1915, utan grindstolpar.

Märkningen 1941 DS anger byggnadsår för denna norra del av muren samt stenvärdens initialer. Foto J. Haas.

Entrépartiet mot norr som tillkom 1941.

Vegetation

Kyrkogården har flera äldre träd. Speciellt märks träden från den ursprungliga kyrkogården innan utvidgningarna 1941 och 1981 gjordes. Väster om kyrkan leder en allé av äldre och höga lindar till huvudentrén. Söder om kyrkan står ett antal almar som tidigare varit hamlade, troligen planterade vid kyrkans återuppbyggnad på 1910-talet. Trädkransen kring den äldre kyrkogården består huvudsakligen av lönn, förutom en jämnstor lind i norra delen.

Vid norra muren som anlades 1941 växer en trädkrans av lönn som är jämnårig med muren. Den södra delen är mer uppblandad men präglas främst av björk och lönn.

Flera av kvarteren har rygghäckar, både av liguster och måbär. Samtliga kvarter är gräsbesådda.

Gångsystem

Gångsystemet utgår från den äldre kyrkogården närmast kyrkan. Det är symmetriskt upplagt med en mittgång, som leder fram till västra entrén. Från norra entrén går en gång rakt ned mot kyrkan, förutom detta mellan kvarteren samt utmed kyrkogårdsmuren. Samtliga gångar är grusbelagda, de i södra utvidgningen med stenkross.

Gravårdstyper

Gravvårdarna spänner över ett brett register, men mest dominerar de låga och breda stenvårdarna från 1900-talets andra hälft. I nordvästra hörnet samt i ett kvarter på gamla kyrkogården finns välbevarade kvarter med allmänlinjen-gravar som sammanlagt omfattar tiden 1932–1985.

Äldre gravar finns kvar i viss utsträckning i kvarteren närmast kyrkan, de flesta av dessa har idag förlorat sina omgärningar och markytan framför har såtts igen med gräs. I norr och söder dominerar annars de sentida gravvårdarna från efterkrigstiden respektive efter 1980-talet. Dessa präglas av låga och breda gravvårdar av sten. I södra delen finns en minneslund.

Bruzaholms järnbruk är beläget inom socknen och detta har givit upphov till en rad intressanta gravar med anknytning till gjuteriverksamheten. Således finns det ett tiotal gjutna järnkors på kyrkogården och ofta bär de titlar som har med järnhanteringen att göra, exempelvis *gjutare* och *gutmästare*.

På kyrkogården står flera gjutjärnsvårdar som anknyter till verksamheten på Bruzaholms bruk.

Minneslund och askgravplats

En minneslund och en askgravplats finns anlagda på kyrkogårdens södra del. Minneslundens är omgiven av en måbärshäck och försedd med olika träd, blomsterplanteringar, gräsmatta runt om och en öppen grusplan framför en sten med två duvor.

Askgravplatsen är anlagd som en cirkel begränsad av kantsten och försedd med rundade stenar innanför, vilka förses med namnplattor. Från platsen har man en vacker utsikt över Ingatorpsjön.

Byggnader

Förutom kyrkobyggnaden finns två äldre bodar samt ett bårhus från 1941, nu använt som bisättningsrum.

De båda äldre bodarna är båda timrade och rödfärgade. Den södra kyrkboden är spånklädd, timret är bilat, har breda golvbrädor, öppen takstol, taket lagt med tegelpannor. Boden vilar på en stensockel, och dörren är försedd med smidesdetaljer. Byggnaden är daterad till 1200-talet och är därmed landets äldsta daterade icke sakrala byggnad av trä.

Den norra boden är också timrad, och gavlarna och knutarna klädda med panel. Boden är i två våningar och över ingången står "1773". Boden flyttades 1948 till sin nuvarande plats från kyrkoherdebostället.

Av de två timrade byggnaderna på kyrkogården är den tidigmedeltida boden till vänster särskilt intressant.

Beskrivning av gravkvarter

Kvarter A och B

Allmän karaktär

Området omfattar två kvarter, direkt söder och öster om kyrkan, samt gravrader utmed muren vid respektive kvarter. Båda kvarteren innehåller äldre gravar som står på öppen gräsmatta. Häckar saknas förutom tre rader med rygghäckar i västra delen av det södra kvarteret. Kvarteren har tidigare främst präglats av grusgravar med häckomgårdningar och haft ett symmetriskt gångsystem, det södra med mittgång fram till kyrkans södra portal. Karaktären är luftig och vegetationen domineras av större almar närmast kyrkans södra sida, dessa har troligen på ett tidigt stadium varit hårt beskurna.

Gravraderna utmed kyrkogårdsmuren präglas av de stora familjegravarna, några av dessa har kvar bevarade grusytor, resten är igen sådda, även om stenramarna runt om är kvar under gräset. Allmänt är dessa gravar större än kyrkogårdens övriga gravar. Gravarna är huvudsakligen orienterade mot kyrkan med ryggen mot muren.

Gravvårdstyper

Gravarna präglas av äldre högresta familjegravar, många i diabas. Spridningen på ålder är stor och omfattar stenar från 1898 fram till idag. Titlar förekommer på många vilket också talar för att området söder och öster om kyrkan hörde till de dyrare att gravsättas i. Bland titlar märks personer som var kyrkoanknutna (kantor, kyrkoherde, diakonissa, missionär), knutna till bruket i Bruzaholm (gjutare, modellsnickare, fabrikör, verkmästare) samt folk som var knutna till samhället runtomkring (stationsskivare, banvakt, regementshovslagare, hotellägarinna, gästgivare, kommunalkamrer etc).

Den äldsta grav bland de som ligger utmed kyrkogårdsmuren kommer från 1840, och övriga sträcker sig med jämn fördelning

Utefter den södra gången i kvarteret B finns påkostade gravanläggningar med ramar och grus.

fram till idag. Här finns främst större familjegravar, med högresta vårdar av sten. Två gjutjärnskors finns (1846 respektive 1869) över bergmästarefamiljen Sjögréen och deras tidigt avlidna son. Båda är orienterade mot öster istället för som övriga in mot kyrkan. Bland titlar förekommer nämndeman, sergeant, banvakt, kamrer, handlande och bergmästare. Samtliga har varit grusgravar och flertalet är i dag igensådda med gräs. Två har dessutom kvar sina järnstaket runt gravarna.

Kulturbeskrivning och karaktär

Kvarteren A och B närmast kyrkan (söder och öster om) är Inga-torps äldsta bevarade kvarter, och troligen även de som har längst kontinuitet kring den medeltida kyrkan. Kvarteren präglas av ålderdomliga gravvårdar i nytt sammanhang med igensådda grusgångar och stora utbredda gräsmattor.

Speciellt värdefulla är de gravar som ännu har kvar sina gravramar och grusade ytor framför. Gravvårdarna och deras omgärdningar ger en kontinuitet åt kyrkogården och en identitet åt den äldsta delen av kyrkogården. Viktiga värden att slå vakt om är samtliga äldre gravvårdar i detta område, deras placering som gör den tidigare indelningen med grusgångar fortfarande läsbar, omgärdningar som staket och stenramar samt de äldre träd som ingår i trädkransen längs muren och almarna söder om kyrkan.

Kvarter C

Allmän karaktär

Kvarter C ligger sydväst om kyrkan och söder om den lindallé som leder fram till kyrkans huvudingång från väster. Kvarteret präglas av de många allmänlinjen-gravarna, men har fått en mer representativ inramning av familjegravar utmed kanterna närmast gångarna. Kvarteret är väl avgränsat, har en öppen karaktär och hela ytan täckt av gräsmatta. Till kvarteret räknas även det område vid södra muren med åtta uppställda gjutjärnskors som anknyter till och minner om bruksverksamheten i Bruzaholm.

Gravvårdstyper

Kvarteret består huvudsakligen av allmänlinjen-gravar men har fått en inramning längs kanterna av representativa familjegravar. Allmänlinjen-gravarna sträcker sig från 1932 fram till och med 1955, med bara få avbrott. De äldre gravarna från 1932–1948 är huvudsakligen stående och smala, samt utförda i diabas. Från och med 1949 är istället nästan samtliga gravvårdar låga och breda. Antalet titlar på allmänlinjen-gravarna är få men några förekommer; kadett, skomakamästare, maskinist förutom fyra stycken hemmansägare. Bland dessa finns också ett antal med frikyrkliga hänvisningar såsom frikyrkliga Sions toner eller Missionsförbundets sångbok.

Det stora beståndet och den nästan fullständiga serien av gravar inom den allmänna linjen gör kyrkogården mycket ovanlig.

Gravarna längs med kvarterets ytterkant består av familjegravar, daterbara från 1936 och framåt. Gravarna är högresta, eller stora och breda och har tidigare varit omgärdade av häck- eller stenramar. I dag finns bara två gravar kvar med ramar och grusbeläggning. Bland familjegravarna förekommer fler titlar, bland dessa märks t ex byggmästare, handlande, förrådsförvaltare, godsägare och kyrkoherde.

Gjutjärnskorsen vid södra muren är uppställda på sekundär plats, och omfattar åtta stycken med gravsättning från 1851 till 1918. Titlar som förekommer är exempelvis kusk, torpare, gjutare samt gjutmästare.

Kulturhistorisk bedömning och karaktär

Kvarterets kulturhistoriska värde är främst förknippat med det osedvanligt stora antalet bevarade allmänlinjen-gravarna samt den tydliga plan de ingår i – nämligen med allmänlinjen-gravar inne i kvarteret och större familjegravar i kvarterets ytterkant utmed kyrkogårdens gångsystem.

Allmänlinjen-gravarna är bevarade från ett långt tidsspänn (1932–1955) och har endast få avbrott. Enstaka kompletteringar bör kunna ske på dessa platser och med gravstenar med liknande utformning som befintliga. Den allmänna karaktären inom området är betydelsefull. Endast ett litet antal av de äldsta gravarna har framhållits i nedanstående förteckning, men hela fältet av allmänlinjen-gravar är värdefullt. Det kan möjligen finnas ett visst utrymme för komplettering, men allt bör ske i enlighet med den allmänna karaktären med tätt, jämnt placerade små vårdar.

Även gjutjärnskorsen har ett högt kulturhistoriskt värde och de bör föras in i inventarieförteckningen.

I kvarteret ingår också södra raden av den lindallé som troligen planterades i samband med att kyrkan återuppfördes efter branden 1911, vilken också har ett stort miljövärde för hela kyrkogården.

Gjutjärnsvårdarna inom kvarteret C i sydväst.

Kvarter D

Allmän karaktär

Kvarteret ligger nordväst om kyrkan och norr om den lindallé som leder fram till kyrkans huvudingång i väster. Tillsammans med kvarter C har det varit de två kvarter som främst var ämnade för allmänna linjen på Ingatorps kyrkogård. I dag är samtliga allmänlinjen-gravar ersatta med moderna familjegravar från 1970-talet och framåt. Gravarna är placerade utmed nord-sydliga rygghäckar av måbär. Enstaka äldre gravar finns utmed kanterna och gångsystem runt om kvarteret på samma sätt som i kvarteret C på södra sidan om allén.

Gravvårdstyper

Huvudsakligen är gravarna från 1970-och framåt, låga och breda vårdar i sten med rygghäckar av måbär. Gravarna saknar i stort sett titlar. Runt de moderna gravvårdarna i kvarterets mitt finns en rad med äldre (framförallt från 1920-talet och framåt) högresta familjegravar, på samma sätt som i grannkvarteret. Av dessa märks främst graven över bruksägare Johan Olof Lundberg från 1900 med smidesjärnkors, grusyta och gjutjärnstaket.

Även de båda kyrkoherdegravarna från 1795 och 1930 i kalksten respektive granit är iögonfallande. Övriga titlar bland de äldre familjegravarna är folkskolelärare, kantor, arrendator och två hemmansägare.

Kulturhistorisk bedömning och karaktär

Det kulturhistoriska värdet i kvarteret är främst kopplat till den struktur med de inramande äldre familjegravarna ytterst och yngre familjegravar med rygghäckar inne i kvarteret. På detta sätt utgör detta kvarter en motsvarighet till det södra kvarteret på andra sidan lindallén.

Några äldre enskilda gravar i ytterkranen har ett stort värde för att förankra kvarteret och visa att detta hör till den äldre delen av kyrkogården i jämförelse med de två utvidgningar i norr och söder. Några har även stora historiska och konstnärliga värden, speciellt gjutjärnskorsen med staket närmast kyrkan efter bruksägarfamiljen Lundberg respektive kyrkoherden Nils Fredrik Dusén.

Det kulturhistoriska värdet i de nya rygghäcksraderna från 1970 och framåt ligger främst i deras homogenitet och tidstypiska utförande med låga och breda vårdar i enkelt utförande. Även den del av lindallén som står längs kvarterets södra kant har ett stort miljöskapande värde för hela kyrkogården.

Bruksägarfamiljen Lundbergs gravplats med gjutjärnstaket och -vårdar.

Kvarter E och H

Allmän karaktär

Kvarteren ligger i den gamla delen av kyrkogården, direkt norr om kyrkan. De är uppdelade och visar en del på de förändringar som skett under 1900-talet. Västra delen är avskuren från det övriga kvarteret genom en gång som drogs fram i samband med den norra utvidgningen 1941, mellan den norra huvudentrén och kyrkans västra huvudentré. Den västra avstyckade delen används idag för urngravar och utgör en tydligt avskild del, inramad av låga oxbärshäckar, kalkstengångar och vintergrönska i hörnen. Den större och östra delen präglas dels av de äldre kvarvarande familjegravarna i den sydvästra delen i närheten till kyrkans kor, och dels av den nya häckplantering (cotoneaster) som gjordes i mitten av 1960-talet. Häckarna fungerar dels som rygghäckar och ramar samtidigt in kvarteret. Kvarterets södra kontur svänger något och följer kyrkans och sakristians läge.

Gravårdstyper

I den västra delen med urngravar finns endast liggande, mindre stenvårdar från 1980-talet och framåt. Titlar saknas. I den östra, större delen av kvarteret dominerar de låga och breda familjegravvårdarna, placerade utmed rygghäckarna. Gravvårdarna härrör från 1960-tal fram till i dag, även här saknas helt och hållet titlar. Bland de äldre gravar som sparats i kanten mot kyrkan och mot öster finns två gravar bevarade med ramar, varav den ena har bevarad grustäckt markyta. De äldre gravarna är högresta och den äldsta daterbara är från 1884, bland titlarna förekommer hemmansägare (två stycken), fanjunkare, skräddarmästare och lärarinna. Samtliga dessa har varit större grusgravar men som nu (utom en) blivit sådda med gräs.

Kulturhistorisk bedömning och karaktär

Kvarterets främsta kulturhistoriska värde ligger dels i en del av de äldre gravvårdarna, dels i att det genom sin oregelbundenhet fortfarande visar en del spår från den äldre strukturen. Kvarteret är i övrigt skiftande och varierande, men varje del tydlig i sig. Urngravsdelen är enhetlig och väl avgränsad, likaså delen med de låga och breda gravvårdarna från 1960-talet och senare, samt de äldre bevarade 1800-talsgravarna. Generellt kan byten av vårdar i regel ske, förutsatt att de följer omgivningens karaktär.

Kvarter F

Allmän karaktär

Kvarteren ligger i kyrkogårdens norra del och omfattar hela norra utvidgningen från 1941 utom den västra delen. Området är enhetligt och består av nord-sydligt orienterade rygghäckar med låga

Kvarteret H omfattar mindre urngravar omgivet av en oxbärshäck.

och breda gravvårdar. I norra delen finns även ett bisättningskapell, och bredvid ligger även den norra huvudentrén till kyrkogården. I norr avgränsas kvarteret av kyrkogårdsmuren och i söder börjar den gamla kyrkogården.

Gravvårdstyper

Kvarteret är väldigt enhetligt och omfattar gravar från 1950-talet och framåt, huvudsakligen familjegravar. Utformningen är den sedvanliga från denna tid med låga och breda stenar. Samtliga är placerade utmed rygghäckar av oxbär och gångar är gräsbevuxna. Endast ett fåtal titlar förekommer, bland dessa märks lärarinna, hemmansägare, gjutmästare, tågmästare, landstingsmannen, korpälen, modellsnickaren och banmästaren. Till skillnad från den äldre kyrkogården är gravarna utmed kyrkogårdsmuren inte större eller mer påkostade än de inne i kvarteret, men mellanrummen är större ändå. Grusgravar saknas helt.

Kulturhistorisk bedömning och karaktär

Kvarteret är enhetligt och modernt med gravar främst från 1950-talet och framåt. Gravvårdarna och deras placering är tidstypiskt för 1900-talet senare hälft – och ger således en typisk bild av hur det ser ut på de flesta svenska kyrkogårdar idag. I området är framförallt några gravvårdar med titlar kulturhistoriskt intressanta då dessa berättar om samhällets historia.

Kvarter G

Allmän karaktär

Kvarteret ligger i nordvästra delen av kyrkogården och består av allmänlinjen-gravar. Det är en del av utvidgningen mot norr 1941. Kvarteret är trekantigt och i norr avgränsas det av trädkrans och i söder av den äldre kyrkogården som innan utvidgningen slutade här. Kvarteret saknar egen större växtlighet och alla gravar och gångar är täckta med gräs. Kvarteret är mycket enhetligt. Gravsättningen som inleddes 1955 är en direkt fortsättning på den allmänlinjegravsättning i kvarter C som där går från 1932–1955.

Gravvårdstyper

Kvarteret består till störst delen av allmänlinjen-gravar från 1955–1985. Gravlinjerna visar med nästan undantagslöst obrutna kronologiska linjer från 1955, gravvårdarna är små, låga och breda, huvudsakligen i ljusgrå granit. Av de 107 bevarade förekommer endast en yrkestitel; gjutaren. I västra delen förekommer ett litet område med fem stycken små barngravar samlade på samma ställe.

För övrigt utmärks kvarteret av de stora grusgravarna, ofta med högresta och stående gravstenar med stenramar. De äldre gravarna är familjegravar från tidigt 1900-tal. Svart diabas, klassiserande motiv

Allmänna linjens gravar inom den västra delen av kvarteret G.

som tempelgavlar, pilastrar, lisener etc. förekommer på flera. Titlar som förekommer är bland annat fanjunkaren, hemmansägaren, handlande, folkskolläraren, löjtnant, tandläkaren och kaptenen.

Kulturhistorisk bedömning och karaktär

Kvarteret är ett ovanligt välbevarat allmänlinjen-kvarter och har få motsvarigheter runt om i länet. Det kulturhistoriska värdet ligger främst i att så många gravar har bevarats och att de är bevarade i en nästan obruten kontinuerlig linje från 1955 till 1985. Karaktären är typisk för med en enkel och anspråkslös utformning, utan inramning eller gångsystem. Gravarna är ordnade kronologiskt i den ordning de gravsatts. Ett urval från 1950-talets andra hälft har tagits med i nedanstående urval. Det är angeläget att eventuella kompletteringar av vårdar sker så att tillkommande vårdar ansluter till den allmänna karaktären.

De påkostade grusgravarna med gravramar i kvarterets södra del har et stort värde.

Kvarter J, K, L och N

Allmän karaktär

Kvarteren består av den södra utvidgningen som gjordes 1981 och skiljer sig på flera sätt från den övriga kyrkogården. Kvarteren avgränsas från gamla kyrkogården i norr av den ursprungliga stenvallen och kvarteren har en disposition som helt skiljer sig från den övriga kyrkogården. Kvarteren är öppet, präglas av stora gräsklädda ytor som är indelade i mindre delar med hjälp av häckar. Genom området går från öster till väster en gång belagd med fint stenkross i en slingrande sträckning.

Ett parti av de yngre gravarna inom allmänna linjen i kvarteret G.

I kvarteret J och lutade mot den gamla kyrkogårdsmuren står en rad återlämnade gravstenar uppställda.

Kyrkogårdens minneslund.

Gravvårdstyper

Gravvårdar består uteslutande av familjevårdar från 1980- och 1990-talet. De flesta är låga och breda, utförda i grå eller röd granit. Utmed muren mot gamla kyrkogården finns längst i väster en uppställningsplats för äldre stenvårdar som tagits ur bruk.

Kulturbeskrivning och karaktär

Kvarteret är tydligt åtskilt från övriga kyrkogården, dels genom att den gamla muren har bevarats och därmed skiljer utvidgningen från den gamla kyrkogården, dels genom att gångsystem och kvartersindelning är helt annorlunda. De kulturhistoriska värdena är främst förknippade med det tidsenliga uttrycket i form av friare kvartersindelningen, minneslundan och gravvårdarnas enhetliga utformning och placering. Inga enskilda gravvårdar har medtagits i nedanstående förteckning.

Askgravplatsen i kvarteret L.

Bisättningskapellet från 1941.

Byggnader

På Ingatorps kyrkogård finns förutom kyrkan tre byggnader; I norra hörnet står ett bisättningskapell från 1941, och i sydvästra hörnet mot den nya kyrkogården i söder står loftboden av okänd ålder men hitflyttad 1948 samt kyrkboden som daterats till 1200-talet. Bisättningskapellet används fortfarande och har ändrats från sin ursprungliga funktion som bårhus till bisättningsrum, de båda träbodarna används som förråd.

Bisättningskapell

Bisättningskapellet uppfördes 1941 efter ritningar av länsarkitekt Malte Erichs i Jönköping. Han gjorde även ritningarna till den samtida kyrkogårdsutvidgningen mot norr. Byggnaden är uppförd i sten med vitputsade fasader och har ett tälttak lagt med tegelpannor. År 2002 gjordes invändiga ändringar i samband med ombyggnad

från bårhus till bisättningsrum. Byggnaden omfattas ej av kulturmiljölagen och det begränsade kulturhistoriska värdet är främst förknippat med att den i sin exteriör är en tidstypisk representant med vissa arkitektoniska kvalitéer.

Loftbod

Loftboden är av okänt ursprung, men flyttades till sin nuvarande plats på kyrkogården 1948. Då hade den dessförinnan stått på kyrkoherdebostället där den använts som spannmålsmagasin. Boden har två våningar med en överskjutande övervåning. Den är uppförd i liggtimmer med gavlarna klädda med stående panel. Sadeltaket är lagt med tegelpannor. Ovanför ingången står inristat i timret ”Anno 1773”. Hela byggnaden är rödfärgad.

Det kulturhistoriska värdet är främst förknippat med byggnadens höga ålder samt dess troligen i hög utsträckning autentiska material – speciellt vad gäller timret.

Kyrkboden

Kyrkboden är uppförd i liggtimmer i två våningar och fasaderna spånklädda och rödfärgade. Sadeltaket med sin branta lutning är lagt med tegelpannor. Byggnaden har flera ålderdomliga detaljer, så som dörrbladet med låsplåt och bandjärn samt timrets grova dimensioner. Detta motiverade särskilda undersökningar av byggnaden som genomförts under senare år. En datering med hjälp av timrets årsringar genomfördes omkring 2007 och denna angav fällningstiden för virket till en period från 1219 till 1239. Detta innebär att boden är landets äldsta icke sakrala träbyggnad.

Kyrkbodens synnerligen stora kulturhistoriska värde hänger ihop med dess höga ålder och höga bevarandegrad vad gäller material och utformning.

Sammanfattande kulturhistorisk karaktärisering

Ingatorps kyrkogård har medeltida ursprung. Under 1900-talet har kyrkogården utvidgats i både norr och söder. Den äldsta delen ligger närmast kyrkan. Omgärdningen har ändrats i samband med utvidgningar, huvudsakligen är kyrkogården omgärdad av en stenmur från 1941, bortsett från den södra utvidgningen där häckar ramar in. Kyrkogården domineras av gravvårdar från 1900-talets andra hälft, dock finns några enhetliga kvarter med äldre vårdar som är viktiga för upplevelsen av kyrkogårdens historia.

Kyrkogårdens äldsta delar ligger närmast kyrkan. Några medeltida spår finns dock ej synliga här. Kvarter A och B är de kvarter med flest bevarade äldre gravvårdar. På några av gravarna finns ännu grusytor kvar och inramningar i form av stenramar. Eftersom dessa kvarter troligen är de äldsta på kyrkogården är det viktigt att deras ålderdomliga karaktär bevaras – i denna ligger bevarande av grusytor, stenramar och äldre vårdar. Det är även viktigt att man kan läsa av

Ovan: Loftboden som flyttades från prästbostället 1948.
Nedan: Den tidigmedeltida kyrkboden.

strukturen med den tidigare indelningen med hjälp av grusgångar.

Vid sidan om ovan nämnda äldre gravvårdar är kyrkogården mycket speciell eftersom den har två stora områden med gravar i allmänna linjen. De äldsta ligger i kvarter C och ligger i princip i en obruten följd från 1932 till 1953. I den västra delen av kvarter G startar följderna 1953 och löper fram till 1980-talets början. Alla gravmarkeringar och helheten är av stort kulturhistoriskt värde.

Kvarter C följer de typiska rekommendationerna från Överintendentensämbetet från 1800-talet, med större och mer påkostade familjegravar i kvarterets kanter och hörn, samt enklare gravar ur allmänna linjen i kvarterets mitt. Kvarterets främsta kulturhistoriska värde ligger i denna struktur som bör bevaras och hållas synliga, samt även i de relativt kompletta raderna av gravvårdar ur den allmänna linjen, som nämnts. Ett annat område som är speciellt är det sydvästra området med gjutjärnsvårdar. De minner om närheten till Bruzaholms bruk.

Övriga kvarter på kyrkogården är huvudsakligen moderna och finns väl företrädna på de flesta kyrkogårdar. Till Ingotorps kyrkogårds speciella karaktär hör dock att många kvarter tydligt skiljer sig från varandra vilket medverkar till ett varierat uttryck och historiskt djup. Äldre träd, främst i gränsen mellan den äldre kyrkogården och den norra utvidgningen visar på den tidigare kyrkogårdens utbredning, likaså hör allén i väster till de värdefulla inslagen av växtlighet.

På en kyrkogård är det naturligt att gravvårdar och gravrätter ändras. Det är dock viktigt att man i den långsiktiga förvaltningen är uppmärksam på att bevara de olika delarnas karaktär och att gravvårdar från olika tider finns representerade.

Att tänka på i förvaltningen av kyrkogården:

- Skillnaden mellan kvarterens olika karaktärer är tydligt avläsbara och bör bevaras.
- Kvarter C och västra delen av kvarter G är ovanligt välbevarade kvarter med vårdar ur allmänna linjen och kulturhistoriskt mycket värdefulla.
- Kvarteren närmast kyrkan hör till de äldsta på kyrkogården – med medeltida kontinuitet – och är i dag också de med flest äldre vårdar.
- Gjutjärnsvårdar är i allmänhet särskilt ovanliga och just på Ingotorps kyrkogård särskilt intressanta på grund av anknytningen till Bruzaholms bruk. De gjutjärnsvårdar som inte står på ursprunglig plats skall finnas med i kyrkans inventarieförteckning.
- Gravdar med grusbäddar är en tidigare vanlig företeelse som i dag är allt mer sällsynt och som bidrar till ett historiskt och socialt djup på kyrkogården.

Referenser

Tryckta källor och litteratur

- Gullbrandsson, Robin (2010). *Ingatorps kyrkbod, arkivstudie, byggnads-historik*. Jönköpings läns museum. Byggnadsvårdsrapport 2010:20.
- Gullbrandsson, Robin (2011). ”Kyrkboden i Ingatorp – Sveriges äldsta profana träbyggnad” i *Fornvännen nr 106*.
- Haas, Jonas (2007). *Ingatorps kyrkogård, kulturhistorisk karakterisering och bedömning*. Jönköpings läns museum, byggnadsvårdsrapport 2010:88.
- Nisbeth, Åke (1964). *Ingatorps kyrka*, Linköpings stifts kyrkoberskrivningskommitté, Linköping.
- Syllner-Gustafsson, Marianne (1986). *Kulturminnesvårdsprogram för Eksjö kommun, antagen 1986*.
- Trons spjutspets. Ingatorps kyrka* (1992). Ingatorps kyrkoråd.
- Våra kyrkor och griftegårdar i ord och bild* (1925). Utgiven av Eksjö-Nässjö och Sävsjötidningen, Eksjö.

Arkiv

- Antikvarisk-Topografiska Arkivet, genom kopior i Jönköpings länsstyrelses arkiv (ATA)
- Jönköpings läns museums arkiv (JLM)
- Länsstyrelsen i Jönköpings läns arkiv (JLST)
- Lantmäterimyndigheternas arkiv.

Internet

- Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister (<http://www.bebyggelseregistret.raa.se>).

Administrativa uppgifter

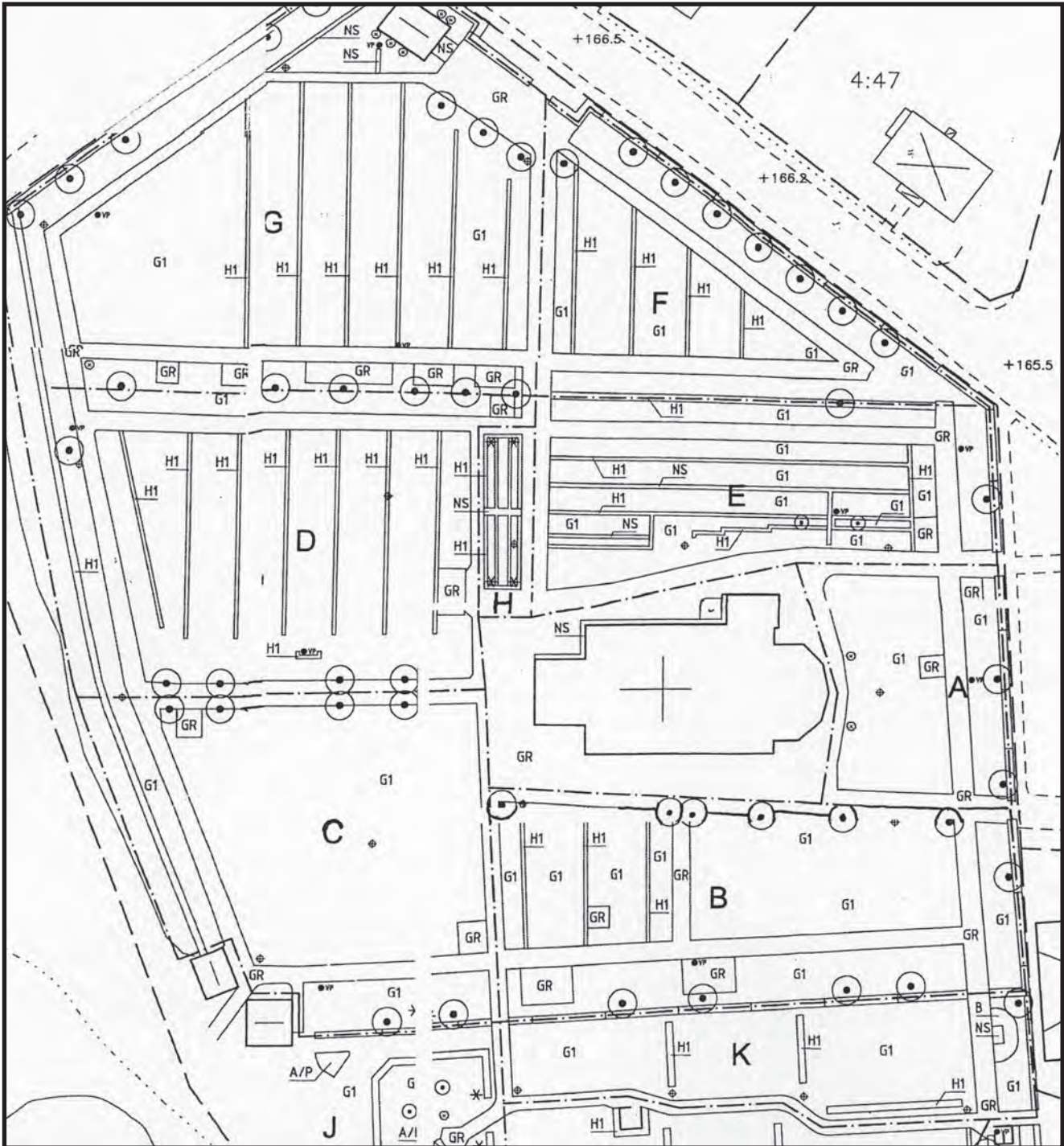
Jönköpings läns museums dnr: 163/16
 Beställare: Södra Vedbo pastorat
 Rapportansvarig: Anders Franzén
 Län: Jönköpings län
 Kommun: Eksjö kommun
 Socken: Ingatorps socken
 Fastighetsbeteckning: Ingatorp 5:1

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv.

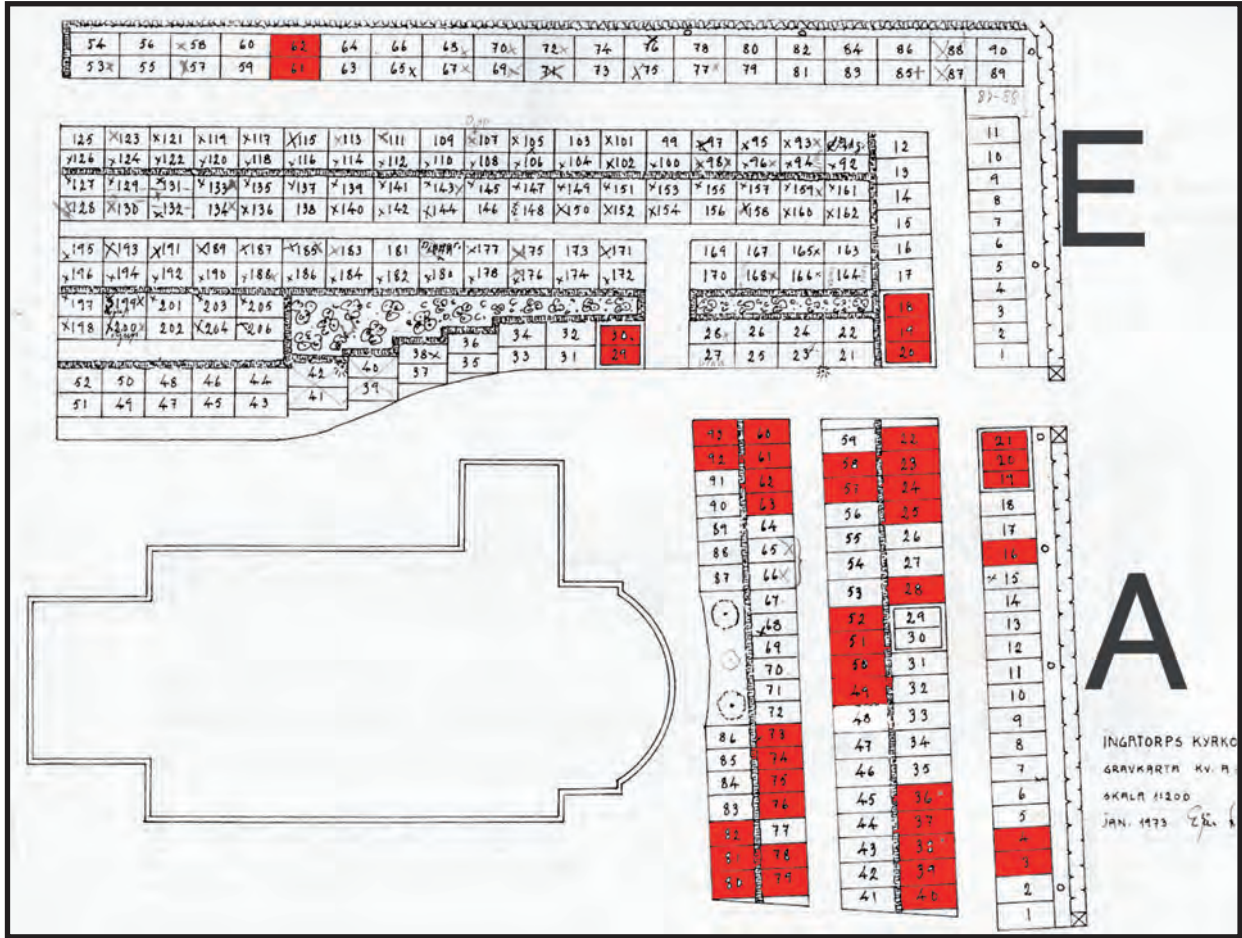
Gravkartor

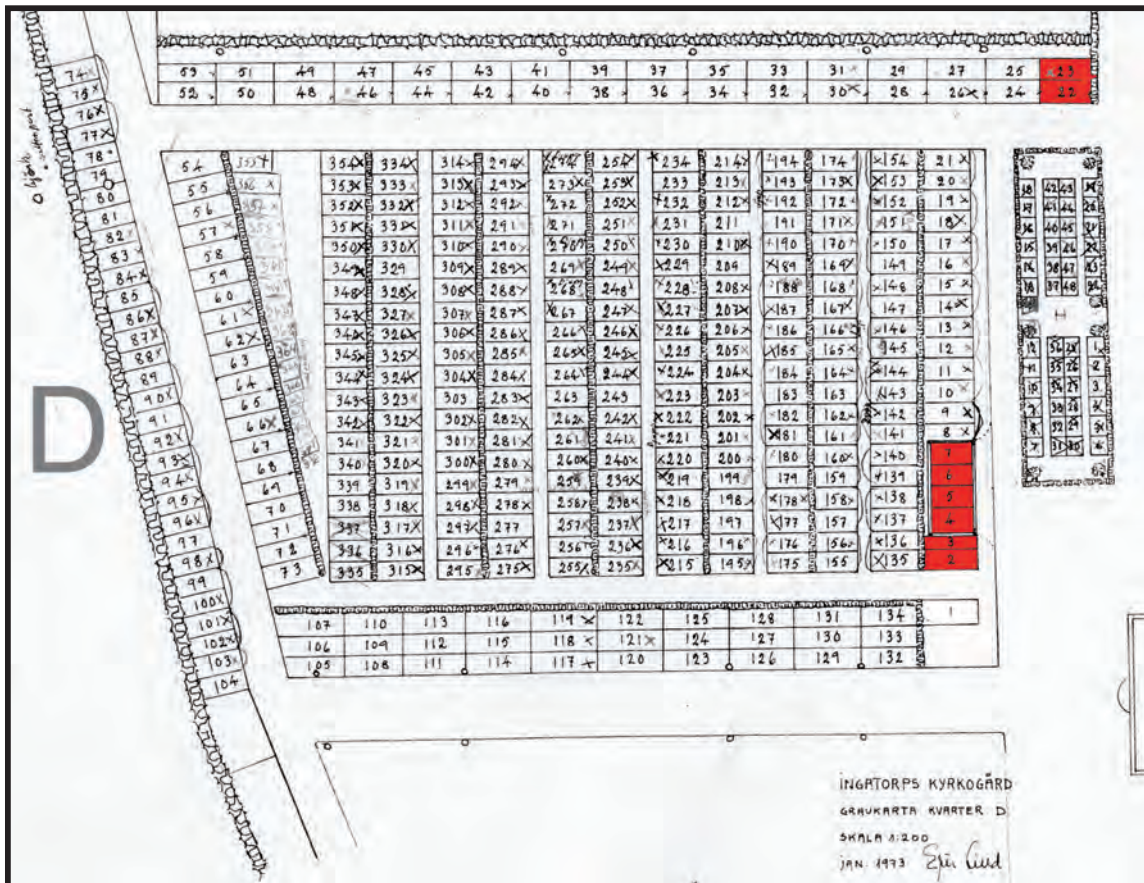
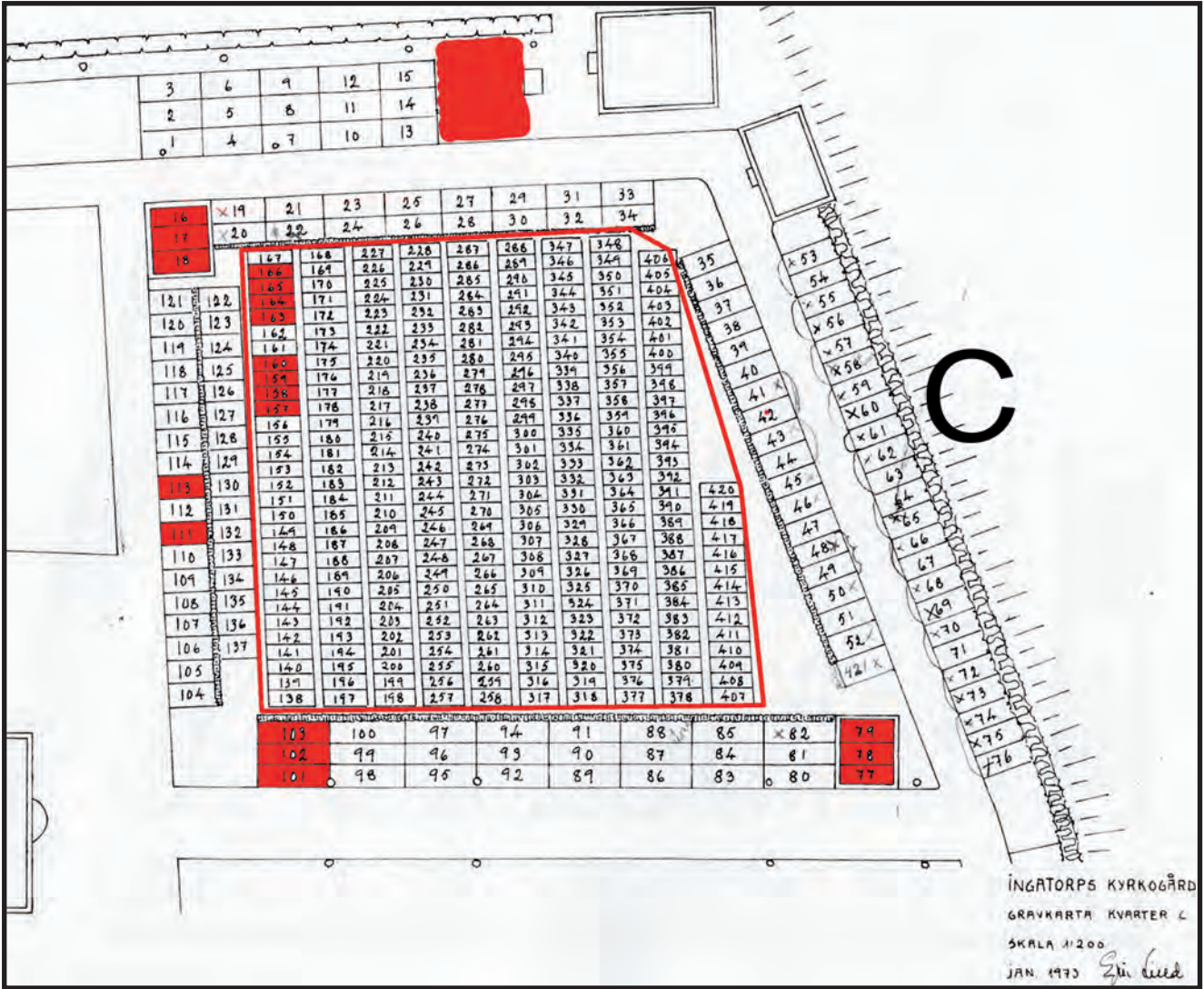
Urval kulturhistoriskt värdefulla gravar

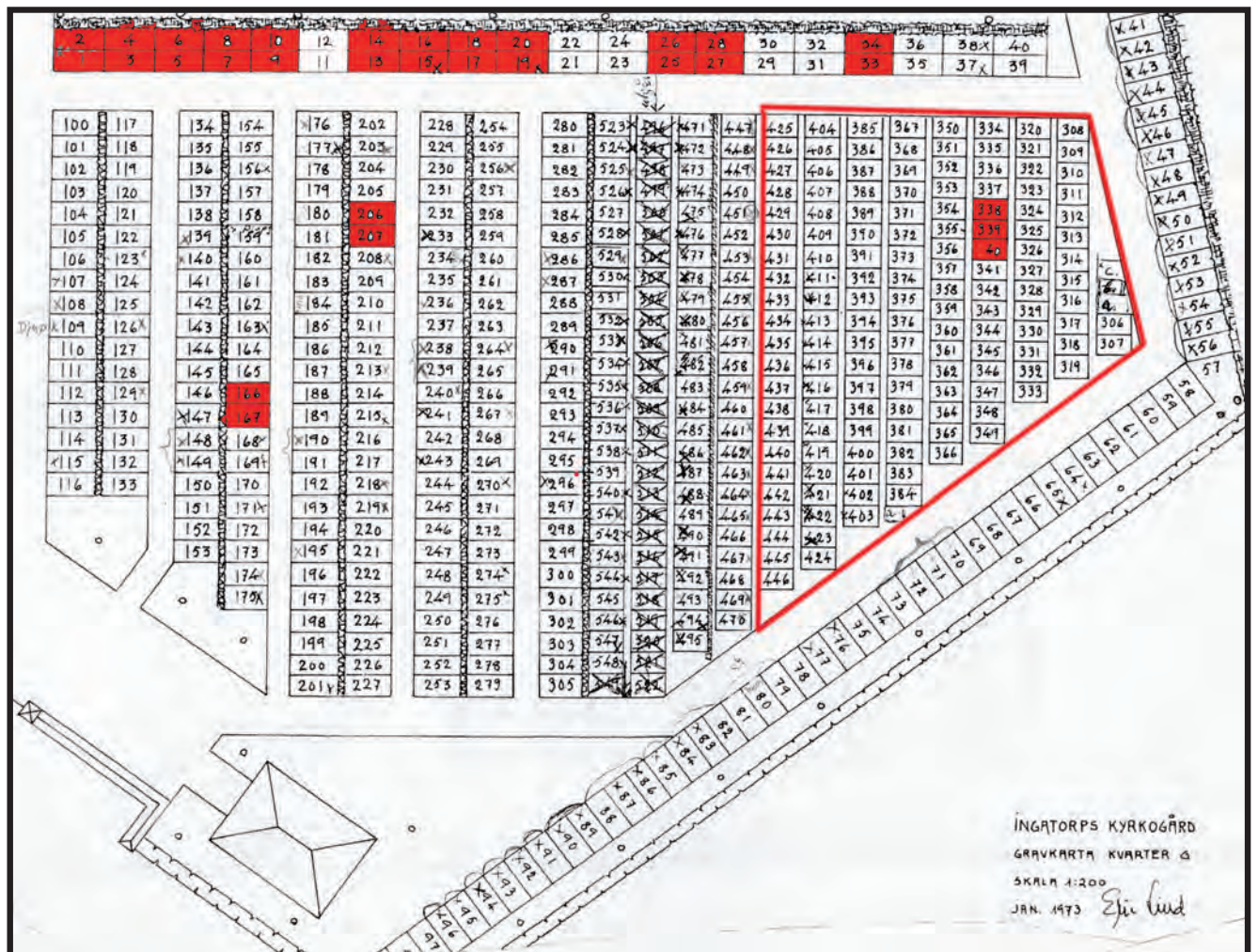
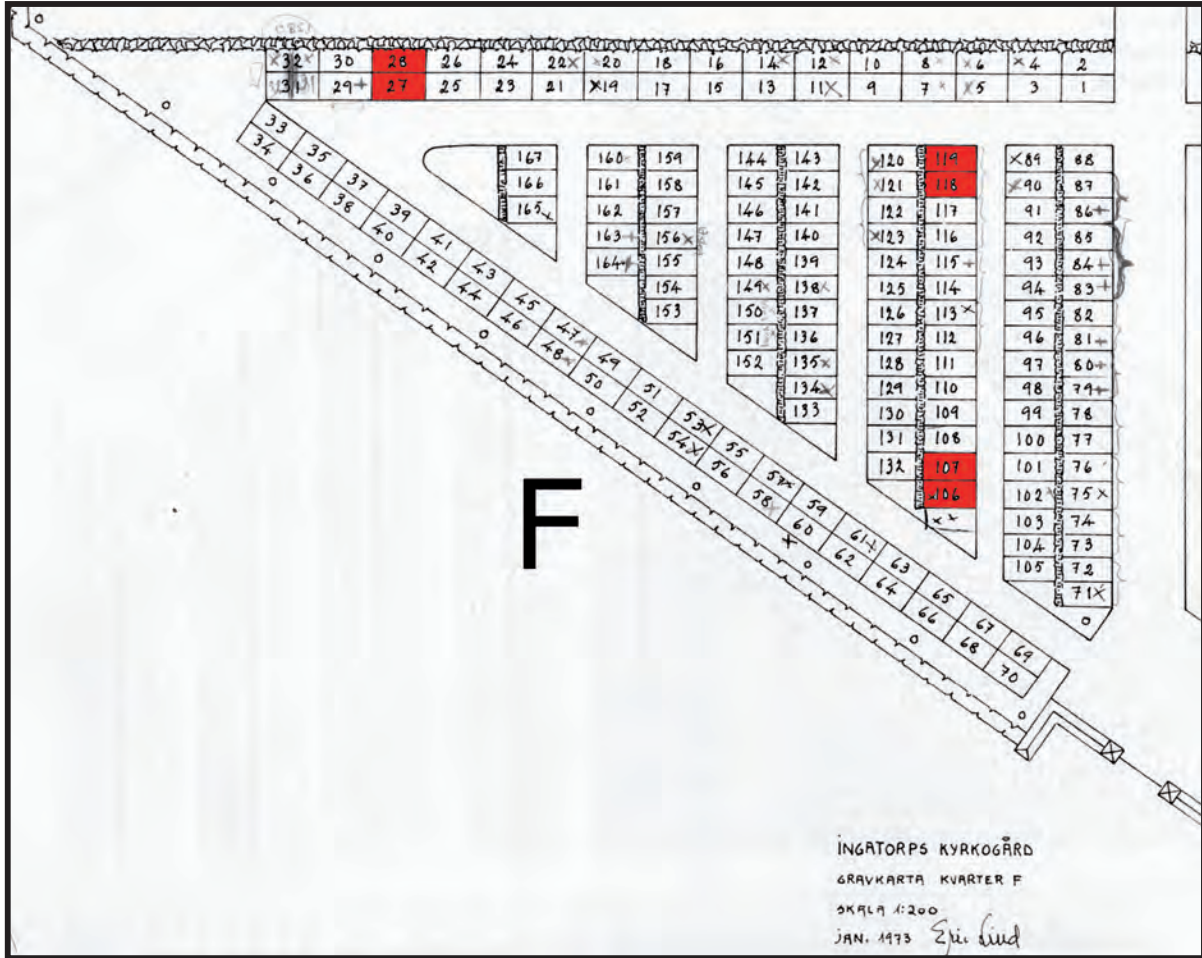
Samtliga gravplatser med gravvårdar m.m. som bedömts tillhöra klass 1 eller 2 är rödmarkerade.

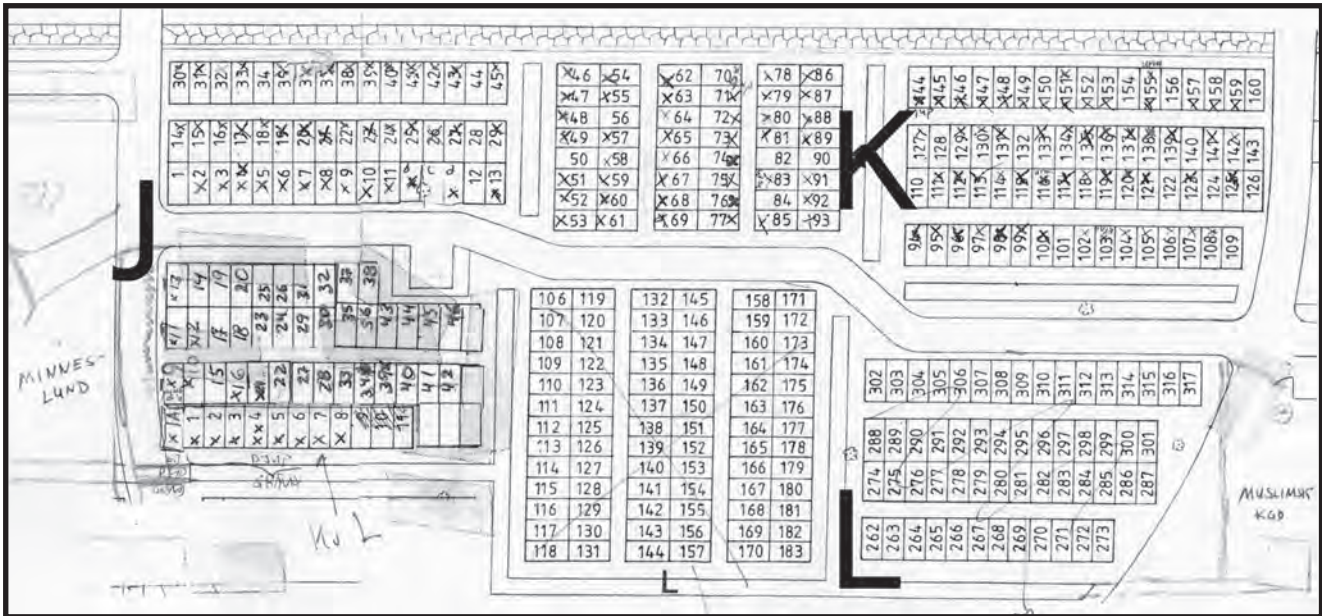

Översikt över Ingatorps kyrkogård.

Klass 1

Avser gravplatser av mycket högt kulturhistoriskt värde, vilka skall bevaras utan förändringar. Värdet kan bestå av olika delar. Det kan vara personhistoriskt, konsthistoriskt, socialhistoriskt, teknikhistoriskt, lokalhistoriskt för att nämna några perspektiv. Ålder, representativitet, unicitet, miljöskapande verkan och kvalitet är förstärkande faktorer.

Klass 2

Gravplatser av högt kulturhistoriskt värde. Gravarna i denna grupp har antingen ett miljöskapande värde genom sin form och/eller material eller har ett värde knutet till personhistoria eller titel som berättar något om samhället under gången tid. Dessa gravar bör bevaras utan förändring, men det kan vara acceptabelt att återanvända en vård för att bibehålla en karaktär på en del av kyrkogården, eller flytta vården till en museal uppställning om det är personhistoria eller titel som är det intressanta.

Urval kulturhistoriskt värdefulla gravar

Kvarter A

Gravnr.	Beskrivning/år	Inskription	Antikvarisk bedömning/urval	Fotografi
3-4	Gammal stående vård.	N. M. Johanssons Familjegrav Stora Hornsved "Sof i ro"	Klass 1	
16	Gammal stående vård.	Kajsa Larsdotter 1820-1893	Klass 1	
19-21	Äldre stående vård med gravram och grus, sekundär sten med flera namn	J. M. L Tinnerstedt *10 aug. 1851 + 21 april 1892 Familjegrav Underhålles av Kyrkorådet	Klass 1	
22-23	Gammal stående, enkel vård.	Anna Karlson Fr Slamarp *1824 +1916 dottern Sofia *1847 +1898	Klass 2	

24-25	Gammal stående vård.	<p>Johanna Pettersson *1834 +1911 Helena Kristina *1839 +1900 L:a Boarp</p>	Klass 1	
28	Gammal stående vård.	<p>S. J. Samuelsson *1822 +1901 Ingatorps församling reste vårdén</p>	Klass 1	
36-38	Stående vård. Sekundär sten samt planteringsramar.	<p>P. J. Samuelsson Högeberg Familjegrav hans maka Matilda 1849-1934 J. A. Larsson 1880-1965 hans maka Anna 1876-1922</p>	Klass 2	
39-40	Äldre, stor, stående vård.	<p>J. Jonssons fr Slammarp Familjegrav Ps. 480</p>	Klass 2	

49	Gammal stående vård.	Per Carlsson *i Karlstorp 1837 + i Ingatorp 1918 Ps. 469, 4-6	Klass 2	
50-52	Äldre gjutjärnskors	Modellsnickareförmannen Karl Emil Karlsson Bruzaholm * 18 24/7 70 + 19 13/3 16 Ps: 480	Klass 1	
52		Modellsnickaren Gunnar E. E. Karlsson Bruzaholm * 18 11/3 94 + 19 9/8 14 Ps: 480	Klass 1	
57-58	Äldre, stor, stående vård.	Kantorn J. P. Jonzon *1829 + 1913 hans maka Matilda f. Ekman *1836 + 1908	Klass 1	

60-63	Äldre stående vård med titel. Sekundär sten.	Korporal G. Fritz Slamarp Familjegrav	Klass 1	
73-74	Äldre stående vård. Sekundär sten.	Ernst Petersson Kasås *1887 +1918 Klippan håller	Klass 2	
75-76	Gammal stående vård.	Anna Andersson *1886 +1918 Hilda Andersson *1890 +1918 Grimmestorp Ps 486	Klass 2	
78	Gammal stående vård	L. J. Svensson Haddås *30/8 1842 +26/10 1917	Klass 2	

79	Gammal stående vård med ovanlig titel.	<p>Här vilar F.d. hotellägarinnan Lovisa Gustafson Oläsligt (födelseår troligen 1861) Sörjd Saknad Sov i ro</p>	Klass 1	
80-82	Gammal stående vård med titel.	<p>Nämndemannen P. Petterssons från Dahl Familjegraf</p>	Klass 1	
92-93	Gammal stor stående vård med anknytning till församlingen.	<p>Kyrkoherden Lars Herman Phalen 1794-1865 Joh. Ev 3:16 Familjegraf</p>	Klass 1	

Kvarter B

Gravn.	Beskrivning/år	Inskription	Antikvarisk bedömning/urval	Fotografi
1-2	Gammal stående vård med titel.	Handlanden Nils Henrik Lodén Bruzaholm *15/2 1840 +5/3 1920 hans maka Hedda Gustava *12/12 1843 +25/6 1930 Ps 221 Graven underhålls av Kyrkorådet	Klass 1	
3-4	Gammal stående vård med ovanlig gestaltning.	A. Andersson Målen Familjegrav 1920 Ps. 473: v. 4	Klass 1	
33-35	Gammal stående vård.	August Magnusson Häljarp dottern Florence Familjegrav	Klass 2	
36-38	Gammal stående vård med titel, tillfälligt demonterad.	Banvakt C.J. Svenssons Familjegrav Hjältevad	Klass 1	

42-44	Påkostad gravanläggning med ram och grus. Sekundär sten.	E. J. Samuelssons Familjegrav	Klass 1	
45-47	Två gamla gjutjärnskors med titel. Ovanlig gravinramning av smide samt grus. Nederst ev märkt Bolinder, Stockholm.	Här hvilar Eric Herman Siögreen Född 18 19/9 45 död 18 2/3 46 respektive Här hvilar Bergmästaren Christian Magnus August Sjögréen Född 18 23/11 00 Död 18 11/11 62	Klass 1 Förs in i inventerieförteckning.	
63-65	Gammal stående vård med titlar samt stenram, gjutjärnsinramning och grus.	Nämndemannen Per Tingstens och Sergeanten Lars Magnus Tingstens Familjegrav	Klass 1	
66-68	Sedvanlig grav med gravram och grus.	Aug. Personne Familjegrav	Klass 1	

72-73	Äldre stående vård med titel. Sekundär sten.	Verkmästare Witus Jonsson Familjegrav Hjältevad	Klass 2	
74-75	Gammal stående vård.	Carl Gustaf Fasts fr. Ahlekärr Familjegrav	Klass 2	
76-77	Stående vård av okänd ålder. Sekundär sten.	J. A. Netz *1838 +1920 Kantor J. A. Lundberg *1878 +1956 hans maka Hulda *1882 + 1968 sonen Åke *1918 +1919 Upp 7:13-14	Klass 2	
78-79	Gammal stående vård med titel samt ovanlig utformning.	Hemmansägaren P. A. Karlssons Hornsved Familjegrav 1919	Klass 1	

82-83	Äldre stående vård med titel.	<p>Familjegrav Dist. Korpral Carl Anton Braf *1863 +1948 h Anna Sofia *1864 +1939 S. Nils *1903 +1917 S. Olof *1900 +1939 d.s. Sven-Olof *1915 +1938 Gud är god Ps 144</p>	Klass 1	
92-93	Gammal stående vård med titel.	<p>Gästgivaren J. A. Fast *1834 +1920 hans hustru Sofia Johansdotter *1833 +1924</p>	Klass 1	
100-101	Äldre stående vård med titel.	<p>Handlanden Henning Nilsson *30/11 1889 +19/3 1040 Hans maka Helfrid Nilsson *28/3 1891 +30/10 1918 Hjältevad</p>	Klass 1	
102-103	Gammal stående vård med titel.	<p>Hemmansägaren Carl Johanssons Alfvestorp Familjegrav 1918</p>	Klass 1	

106-107	Gammal stående vård.	F. G. Petersons Grimmestorp Familjegrav 1916	Klass 2	
133-134, 152	Gammal stående vård med titel. Sekundär sten.	Hemmansägaren A.J.F. Karlssons Hornsved Familjegrav 1917 Ps 477:8 Vila i frid!	Klass 1	
137-138	Gammal stående vård.	Anna Matilda Nilsdotter ?ustorp *17/3 1851 +5/7 1922	Klass 2	
143-146	Äldre stående vård.	E. Johanssons Slammarp Familjegrav	Klass 2	

147-148	Gammal sående vård med titel.	Hemmansägare S. A. Magnussons Grimmestorp Familjegrav	Klass 1	
149-150	Gammal stående vård.	C.M. Larssons Hornsvéd Familjegrav 1917	Klass 2	
153-154	Gammal stående vård. Sekundära stenar.	Sov i ro J.P. Samuelssons Grimmestorp Familjegrav 1917	Klass 2	
164-166	Gammal stående vård med titel.	Garfverifabrikören Gustaf Haqvin Fogelbergs Familjegrav	Klass 1	

172-173	Påkostad stående vård med titel. Sekundär sten.	Regementshovslagaren o SV M A.J. Rosell *1854 +1936 hustrun Karolina *1854 +1926	Klass 1	
193, 194, 217, 218	Stor vård med gravram. Sekundär sten.	Adrian Johanssons Familjegrav Haddås	Klass 1	
240-241	Vård av ovanlig korstyp.	Kommunalkamrer Gustaf Lindgren 1890 1955 Familjegrav	Klass 2	

Kvarter C

Gravn.	Beskrivning/år	Inskription	Antikvarisk bedömning/urval	Fotografi
-	Sekundärt placerat gjutjärnskors utan gravnummer.	Kusken Gerhard Pettersson Bruzaholm * 19 19/3 00 + 10 19/10 18 Ps 487	Klass 1 Förs in i inventarieförteckning.	
	Sekundärt placerat gjutjärnskors utan gravnummer.	C.M. Thipio från Bruzaholm * 9/9 1911 + 15/1 1884	Klass 1 Förs in i inventarieförteckning.	
	Sekundärt placerat gjutjärnskors utan gravnummer.	Gjutaren Abraham Vilhelm Lundberg från Bruzaholm född 6/4 1827 död 1/3 1891	Klass 1 Förs in i inventarieförteckning.	
	Sekundärt placerat gjutjärnskors utan gravnummer.	H H Maia Stina Åberg född 1777 död 1851 Ps 453 V 5	Klass 1 Förs in i inventarieförteckning.	

Sekundärt placerat gjutjärnskors utan gravnummer.	Torparen Joh Aug Johansson Lidhem * 18 31/7 49 + 19 28/8 16 Ps 480	Klass 1 Förs in i inventarieförteckning.	
Sekundärt placerat gjutjärnskors utan gravnummer.	Karl Gustaf Laurell från Bruzaholm född 18 18/12 11 död 18 2/7 74	Klass 1 Förs in i inventarieförteckning.	
Sekundärt placerat gjutjärnskors utan gravnummer.	Gjutmästaren Johan Emil Henrikson Bruzaholm * 18 2/1 58 + 19 28/12 11 Ps 489	Klass 1 Förs in i inventarieförteckning.	
Sekundärt placerat gjutjärnskors utan gravnummer.	Gjutaren Oskar Lundberg Bruzaholm * 18 6/9 61 + 19 10/8 18 Ps 461	Klass 1 Förs in i inventarieförteckning.	

16-18	Gammal stående vård med titel, gravram och grus.	Handlanden C.E. (?) Johanssons Familjegrav	Klass 1	
77-79	Påkostad familjegrav med titel, inhägnad av sten och metall samt grus.	Godsägarna F. O. Johansson A. F. Johansson och systemen Lina Johanssons familjegrav Hornsved – Västragård	Klass 1	
101-103	Stor vård med titel och anknytning till församlingen. Sekundär sten.	Kyrkoherden i Ingatorp och Bellö Karl Johan Qvarnström *23/11 1850 + 8/6 1919 och hans maka Amalia Lovisa Augusta f. Petersson *28/12 1860 +22/4 1933 Jag vet på, vehm jag tror Sv ps 238:5,6 Församlingsbor reste vård	Klass 1	
108-109	Gammal stående vård med ovanlig inskrift.	Ätten Franc 1799-1914 1936	Klass 2	

110-111	Gammal stående vård med titel som anknyter till församlingen.	Kyrkoherde Törnbloms familjegrav. Salige äro de fridsstiftande, ty de skola kallas Guds barn. Math 5:9	Klass 1	
157	Enkel vård i allmänna linjen.	S.O. Pettersson Bondarp *22/5 1846 +31/12 1932 Fil.L.K.V. 21	Klass 1	
158	Enkel vård i allmänna linjen.	Ellen Ahlstedt 1885-1932	Klass 1	
159	Enkel vård i allmänna linjen.	Sigrid Johansson *1882 +1932 Älskad o saknad	Klass 1	

160	Enkel vård i allmänna linjen.	Hilma Edman *1870 +1932	Klass 1	 A rectangular, light-colored stone grave marker with a star at the top center and decorative flourishes on the sides. The inscription reads: HILMA EDMAN, * 1870 † 1932.
163	Enkel vård i allmänna linjen.	Sofia Henriksson Bruzaholm 1854-1932	Klass 1	 A rectangular, light-colored stone grave marker with a star at the top center and decorative flourishes on the sides. The inscription reads: SOFIA HENRIKSSON BRUZHOLM, 1854-1932.
164	Enkel vård i allmänna linjen.	Hulda Stålhammar 1879-1932	Klass 1	 A rectangular, dark-colored stone grave marker with a cross at the top center and decorative flourishes on the sides. The inscription reads: HULDA STÅLHAMMAR, 1879-1932.
165	Enkel vård i allmänna linjen.	Vår lille Ove	Klass 1	 A rectangular, light-colored stone grave marker with a star at the top center and decorative flourishes on the sides. The inscription reads: Vår lille Ove.
166	Enkel vård i allmänna linjen.	Samuel Johansson Amundarp *1845 +1932 Sv ps 480	Klass 1	 A rectangular, dark-colored stone grave marker with a cross at the top center and decorative flourishes on the sides. The inscription reads: SAMUEL JOHANSSON AMUNDARP, * 1845 † 1932, SV. PS. 480.

Kvarter D

Gravn.	Beskrivning/år	Inskription	Antikvarisk bedömning/urval	Fotografi
2-3	Gammal vård av kalksten med ovanlig text och utformning samt med anknytning till församlingen.	<p>Här hvila Kyrkoherden Nils Fr Dusen född d 20 maj 1770 prästvigd sama dag 1995 comminister i Ingatorp och Bellö 1803 kyrkoherde därstädes 1811 död d 6 jan. 1817 och dess k. maka Fru Ulrica Lov. Liedholm född d. 29 nov 1770 död d. 15 okt. 1846</p> <p>Baksida:</p> <p>Wid denna grift gjöto ofta tacksamheten och saknaden bittra tårar. Endast tanken på återföreningen mildrade smärtan.</p>	Klass 1 Förs in i inventarieförteckning.	
4-7	Tre gjutjärnsvårdar med anknytning till Bruzaholms bruk samt titel samt påkostad inramning med sten och gjutjärnsräcke samt grus.	<p>Ebhard Adolf Lundberg * 18 2/11 69 + 18 18/3 93 Ps 483</p> <p>Bruksägaren Johan Adolf Lundberg Bruzaholm * 18 17/11 39 + 19 19/7 00 Ps 489</p> <p>Fru Hilda Ch. Lundberg Bruzaholm * 18 1/8 46 + 19 10/12 17 Ps 490</p>	Klass 1 Förs in i inventarieförteckning.	
22-23	Påkostad familjegrav med gravram och grus.	<p>Carl Gustaf Carlsson Bygdås Familjegrav Gud är kärleken</p>	Klass 1	

Kvarter E

Gravn.	Beskrivning/år	Inskription	Antikvarisk bedömning/urval	Fotografi
18-20	Påkostad vård med inhägnad av sten och järnsmide samt grus. Sekundär sten.	A. H. (?) Magnusson 1825-1884 hustrun Johanna 1825-1889 från Borgarp sonen Sigfrid 1856-1937 dottern Olivia 1864-1948 Graven vårdas av kyrkorådet.	Klass 1	
29-30	Äldre rest vård med gravram och titel. Sekundära stenar.	Här vilar Fanjunkaren J.E.M. Löfgren 1854-1927 hans maka Augusta Karolina 1858-1927 sonen Ernst Napoleon 1887-1888 Vårdas av kommunalnämnden	Klass 1	
61-62	Liggande vård med titel, gravram och grus.	Köpman Melker Janssons Familjegrav	Klass 1	

Kvarter F

Gravnr.	Beskrivning/år	Inskription	Antikvarisk bedömning/urval	Fotografi
27-28	Relief med tandläkarnas skyddshelgon S:ta Apollonia. Vård med symbolik och titel.	Familjegrav Tandläkaren kaptenen i ingenjörstruppernas reserv Ernst Gunnar Löfgren *30/9 1888 +6/1 1943	Klass 1	
106-107	Liggande vård med titel och odlingsram. Sekundära stenar.	Korpralen T. O. Palm *1882 +1951 Jenny Palm *1876 +1955	Klass 2	
118-119	Liggande vård med titel.	Modellsnickaren Ernst Svensson *4/10 1888 +30/10 1955 ans maka Elin *3/4 1892 +10/3 1976 Bruzaholm Joh. 1 Brev 1 kap v. 7-1	Klass 2	

Kvarter G

Gravn.	Beskrivning/år	Inskription	Antikvarisk bedömning/urval	Fotografi
1-2	Vård med titel, gravram och grus. Sekundär sten.	Fanjunkaren Carl Rudmark *1884 +1942 hans maka Anna *1885 +1949 Bruzaholm	Klass 1	
3-4	Vård med gravram och grus.	Per Ljungborgs Familjegrav	Klass 2	
5-6	Enkel vård med partiell gravram.	Knut Bruno *1891 +1943 Agnes Bruno *1895 +1966 Sonen Axel *1917 +2000 Hjältevad	Klass 2	
7-8	Liggande vård med gravram och grus.	Hanna Maria Pettersson *26/7 1872 +14/1 1944 Ingatorp	Klass 1	
9-10	Vård med titel, gravram och grus.	Hemmansägaren Sigfrid Noréns Familjegrav Boda Sv ps 586	Klass 1	
13-14	Vård med gravram och grus.	C.A. Fors Familjegrav fosterdottern Eira Sääv Forslunda	Klass 1	

15-16	Syskongrav med gravram och grus.	Syskonen Petterssons vilorum *27/6 1890 Karl +30/9 1984 *2/5 1893 Axel +22/6 1945 *19/4 1896 Sigfrid +1/12 1949 Hornsved	Klass 1	
17-18	Vård med gravram och grus.	Albert Lövgrens Familjegrav Säldefall Sv ps 594	Klass 1	
19-20	Vård med titel, gravram och grus. Sekundär sten.	Hemmansägaren Karl Otto Petterssons familjegrav Bondarp	Klass 1	
25-26	Vård med gravram och grus.	Herman Samuelssons familjegrav Västra Ekås	Klass 1	
27-28	Vård med titel, gravram och grus.	Hemmansägaren Karl Edvin Edstrands familjegrav Slammarp Joh. 3:16	Klass 1	
33-34	Enkel vård med gravram och grus.	Lars Petter Carlsson *7/1 1863 +15/12 1945 Kammarp	Klass 1	

166-167	Liggande tidstypisk vård med titel med anknytning till traktens gjuterinäring.	Gjutmästaren Nils Henriksson Gravplats Nils Asta *1905 +1957 *1908 +1969	Klass 1	
206-207	Liggande vård med uppgifter om titel och hemort. Sekundär sten.	Hemmansägaren Ivar Andersson *1878 +1959 hans maka Johanna *1878 +1963 Lövsehult	Klass 2	
338	Enkel vård i allmänna linjen.	Sofia Johansson 1871-1956 Ingatorp Smf 328	Klass 1	
339	Enkel vård i allmänna linjen.	Gjutaren R. Henriksson 1889-1957	Klass 1	
340	Enkel vård i allmänna linjen.	David Karlsson *1878 +1957 Hjältevad	Klass 1	

År 2016 genomfördes en kulturhistorisk inventering av alla gravar på Inga-
torps kyrkogård. Föreliggande rapport presenterar inventeringen och ger
ett förslag till bevarandeplan.

